

մէջ հոն բուն մարդկային ոգին՝ կը տը-
կարանայ : Այս երկրիս ազնուական-
ները շատ քիչ գաղափար ունին , ու
զրազէտք ալ խիստ քիչ վարժութիւն
գործողութեանց մէջ մտնելու : Ոգին՝
իրաց ու մարդկանց վրայ ծանօթու-
թեան խառնուրդ մըն է . և ընկերու-
թիւն մը՝ որ առանց վախճանի , բայց
ուրիշ կողմանէ եռանդեամբ ալ կը գոր-
ծէ , մտաց բոլորովին իրարու հակա-
ռակ եղած կարողութիւնները զարգա-
ցնել կու տայ : Այնչափ ոգին , որ-
չափ երեւակայութիւնը Վերմանացոյ
առանձին սեփական է : Յովհաննէս
Պօղոս Ուիհէր՝ իրենց երեւելագոյն
մատենագիրներէն մէկը՝ կ'ըսէ . «Մի-
ղիացիք ծովու տիրած են , Վաղ-
ղիացիք երկրիս ու Վերմանացիք օ-
դուն » . իրաւ որ Վերմանիոյ մէջ կե-
դրոն մը պէտք էր հաստատել , և այս-
պիսի զօրաւոր մտածութեան չափեր
դնել , որ սաստիկ բարձրութենէն տար-
տամութեան կը զարնէ , շատ խոր կը
մտնէ ու այն խորութեան մէջ կը կոր-
սուի , սաստիկ անկողմնասիրութենէ
կ'ոչնչանայ , խիստ մանր ճղճղելէն կը
խառնակէ . վերջապէս ազատ է այն տե-
սակ բանի մը պակսութիւններէ , որոնք
բռնադատելն իրեն կատարելութիւն-
ները զգուշութիւն ընելու :

Վաղղիայէն ելլելէն ետքը՝ մարդ

շատ դժուարաւ կը վարժի Վերմանա-
ցոյ դանդաղութեանն ու ծուլութեա-
նը . ոչ երբեք շուտով կը շարժին , ա-
մէն բանի արգելքներ կը հանեն . Վաղ-
ղիա մէկ ըսեն նէ՝ Վերմանիոյ մէջ հա-
րիւր անկարելի է կ'ըսեն : Երբոր գոր-
ծելու կու գայ , Վերմանացիք դժուա-
րութիւններու յաղթել չեն կրնար . և
իշխանութեան վրայ ունեցած իրենց
մեծարանքնին՝ անձնական շահէ մը չէ ,
հապա զանիկայ քիչ մը իբրեւ ճակատա-
գիր սեպելէն է : Աամիկը բիրտ է ,
մանաւանդ թէ որ իրեն սովորական
կերպերուն դպչելու ըլլաս . ասոնք 'ի
բնութենէ՝ ազնուականներէն աւելի օ-
տար ազգերու կենցաղին , սովորու-
թիւններուն ու լեզուին այն գովելիներ-
հակութիւնն ունին , որ ամէն երկրի
մէջ ազգային կապը կը զօրացնէ : Այ-
ստակը ասոնց կերպը կը փոխէ , ոչ վա-
խը զիրենք ետ կը կեցնէ . վերջապէս
ասոնք ամէն բանի մէջ այնպիսի հաս-
տատուն ու անշարժ բնաւորութիւն մը
ունին , որ մարդուս բարոյականին հա-
մար գեղեցիկ ձիւրք մըն է . վասն զի այն
մարդը , զորն որ վախը և անկէց աւելի
յոյսը՝ շարունակ կը փոփոխեն , դիւրաւ
մէկ կարծիքէն մէկալը կ'անցնի՝ երբոր
շահը այնպէս կը բերէ :

(ԿԷ ՀԵՐՈՒՆԵՐԻՆ)

ԲԱՆԱՍՏԵՂԾՈՒԹԻՒՆ

Ի ՏՈՐՔ

Հ Ս Կ Ա Յ Ն Հ Ա Յ Ո Յ

Հըսկայն հայոց կայր եւ խայտայր յԱնգեղ տուն .
հողըն սարսէր , դողային ծառք շուրջ գալուն ,
'Ի ամենաշարժ պապանձէին հողմոց վաղը՝
Երբ Անգեղեայն յանկարծ ոստնոյր կայր կանգուն :
Արսք քաջասեւք ծածանէին յուսն ի վար ,
Թիկունքն լայն պարիսպ անդորր էր առ վախ ,
Կաղնիս բազուկն ամրակուռ խէր յարմատոց ,
Վրլնէր լախտիւ ծառս ոստալից եւ զանտառ :

Լորբ արձակէր զահեղագոյ ձայն քաջաբաց բերանէն ,
 Տաւր ահաբեկ թօթափէին յիւրաքանչիւր դարանէն ,
 Լնտառք բոլոր դըղըրդէին , գազանաց մեծ էր խուճապ ,
 Վարանձաւաց խոռոչք տային շուրջ արձագանգս փոխարէն :
 Սասիս , Կոպկահ ականջաբաց թորգոմայնոյն դիտող կան ,
 Լորբ նա դոփէ , գընայ վարէ զահագին քայլս դիւցական ,
 Թոտընդոտս գոռալով հիւ գայ ի սահման թորգոմին :
 Լնց ի Կաւկաս , ի Վարթլ , ի Ղէկք , ի Ռան , Եւգեր Սովական ,
 Կայծակնացայտ ահա գընայ մօտ ծովակէն Բըզնունեաց ,
 Լերինք եւ գետք տեղի ետուն , հաս նա Պոնտեան սեաւ ալեաց :
 Տէնք ասպատակք խուճապեցին ի լուղ նաւացըն սրընթաց
 Եւ ի ծովուն մըտին ի խորս խուսել ըշտապ յեզերաց :
 Բուռն ձրգէ սակայն վիթխար ապառաժից սեպ բըլըոց
 Եւ ի ծովուն սըփուէ գոռումն ահագնագոյ ձայն ընծուց :
 Փըլուզանին վէմք լեառնանման տեղ տան բազկացն վերամբարձ
 Եւ ի շարժել ողին ճրկան վէմք թըռանին դէմ ամպոց :
 Տոփն յանկարծ ի սեաւն ի ծով բուռնընկէց ,
 Եւ ալեսաստ անդ խռովին վիհք ջըրահերձ :
 Վալարին գլեն լերինք ալեացն ըզմիմեամբք ,
 Եաւակք հինից շուարեալ փակին ջուրք անզերծ :
 Սըրմըրագին դառնայ հանգչիլ խոժոռ հըսկայն հայկային ,
 Ի կող լերանցն ապառաժից ընկողմանի դառնագին ,
 Եւ առ մանրիկ անդ ի սփոփանս սաղապաճեմ հէշտ ժամուց՝
 Ղընգամբք փորէ արծուիս գուռոյ ի շերտ քարանցն որձային :
 Համագունակ ծառաստանին , սարք ալեւոր եւ խոռոչ ,
 Տովիտ եւ ձոր , ջուրք գազանաց եւ սկայից սիրտ ի հոգւոյ
 Վուան գոչեն միաբերան ի պիշ յակճիւ զարհուրեալք :
 Սա է հայոց սէգըն հըսկայն իշխան Լնգեղ տանըն ՏՈՐԻ :

ՀՐԱՀԱՏ ԲԱՐՁՈՒՆԻ

ԱՇԽԱՏԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պատիշտ անրոցը :

Վաղղիոյ պատմութեան մէջ յիշուած տերութեւ բանտերուն ամենէն երևելին է Պատիշտ ամրոցը , որ թէպէտ երկար ատենէ ի վեր հիմնայատակ կործանուած է , բայց իր յիշատակն անուանը հետ միատեղ անմոռանալի է . անոր համար պատշաճ կը սեպենք հոս համառօտ տեղեկութիւն մը տալ բանասէր ընթերցողաց այս ամրոցիս վրայօք :

Պատիշտի առջի հիմք Կարուոս Ե ձգեց 1369 տարւոյն . որովհետեւ իր թագաւորութեան սկիզբները Լնգղիացիք Վաղղիա մտած ըլլալուն շատ վախ կար որ չըլլայ թէ մայրաքաղաքին ալ տիրեն , անոր համար թագաւորը մտածեց որ Բարիզու պատուարները երկնցընել տայ , որպէս զի արուարձաններն ալ ամրութեանց մէջ ըլլան : Բայց այս հիմնարկութեամբ մեծ շէնք մը չինեցին . վասն զի ի սկզբան Ս . Լնտոնի դրան երկու կողմը պարզ մէյմէկ աշտարակ կանգնեցին : Ա երջէն քանի մը տարի ետքը այս երկուքն վրայ ուրիշ